

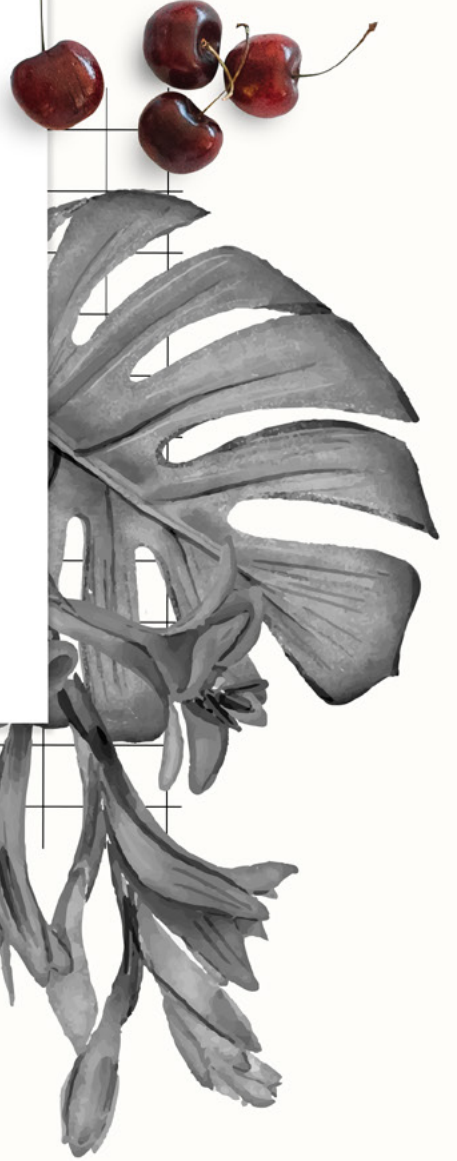
Sürdürülebilirlik Bülteni



İçinde-

kiler

- 03 Türkiye'den ve Dünyadan Haberler
- 09 Sürdürülebilir Yönetişim ve Sürdürülebilirlik Komitemiz
- 11 Dünya Çevre Günü ve "Plastik Kirliliğine Çözüm"
- 13 Küresel Cinsiyet Farkı Raporu 2023
- 14 Etsiz Pazartesi Akımı (Meatless Monday)
- 15 Donut Ekonomisi Nedir?
- 17 Limit Aşım Günü
- 19 Kaynaklar



Türkiye'den ve Dünyadan Haberler

Akdeniz'de ÇÖP TEHLİKESİ

Mersin Körfez'inde tarımsal, endüstriyel, plastik ve evsel atıklar kirliliğe sebep oluyor. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü yetkilileri evsel atıkların kaynağının Lübnan ve Suriye olduğunu tespit etti. Bu bölgelerde denize dökülen evsel atıklar akıntı ve rüzgar yönü nedeniyle 3 hafta içerisinde Mersin Körfez'ine ulaşıyor. Ayrıca Adana'da plastik işleme tesislerinin sayısının artması nedeniyle oluşan kirlilik de akıntı ve rüzgarla Mersin'e taşınıyor. ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsünden Prof. Dr. Süleyman Tuğrul "Temiz Akdeniz, Temiz Mersin" panelinde, Doğu Akdeniz'de kirliliğin en çok görüldüğü bölgelerinin iyileşmesinin mümkün olmadığını fakat kirliliği yavaşlatmanın elimizde olduğunu belirtti.



Ekolojik Durum

Yale Üniversitesi tarafından yapılan Çevresel Performans Endeksi (EPI), dünyadaki sürdürülebilirlik durumunun veri odaklı özetini sunuyor. 11 farklı kategorideki 40 performans göstergesini kullanan EPI, iklim değişikliği performansı, çevre sağlığı (hava kalitesi, içme suyu ve sanitasyon, atık yönetimi ve ağır metaller) ve ekosistem canlılığı (biyoçeşitlilik ve habitat, ekosistem etkileri, balıkçılık, tarım, asit yağmurları ve su kaynakları) politika hedeflerinde ve alt kategorilerinde 180 ülkeyi sıralıyor. Bu performans göstergeleri, ülkelerin belirlenmiş çevre politikası hedeflerine ne kadar yakın olduklarına dair ulusal ölçekte bir gösterge sağlıyor.

2022 yılı Çevresel Performans Endeksi'nde Türkiye 180 ülke arasında; **çevre sağlığında 172. sırada, ekosistem canlılığında ise 176. sırada** yer alıyor. İklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik çalışmalarda ise **166. sırada** yer alan Türkiye değişim trendinde olumsuz yönde ilerliyor.

KALIFORNIYA



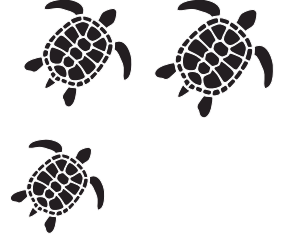
SULAR ALTINDA KALABİLİR

Uzmanlar tarafından yapılan araştırmalar bu yüzyıl sonuna kadar Kaliforniya sahillerinin %70'inin sular altında kalacağını gösterdi. Son 20 yıllık uydu görüntüleri ve iklim krizinden kaynaklanacak deniz seviyesi yükselme modelleri kullanılan araştırmada sahil şeridinin 2100 yılındaki şekli tahmin edildi. Yaşanması beklenen kıyı erozyonu ile birlikte sahillerin %31 ila %67'lik kısmının yok olmaya duyarlı olduğu tespit edildi.



Kaplumbağa

Hakları İçin Yasa



Panama'da deri sırtlı deniz kaplumbağaları ve şahin gagalı deniz kaplumbağalarının yaşama ve sağlıklı ortamda bulunma haklarını garanti altına alan bir yasa çıkarıldı. Yasa, kaplumbağalara iklim krizi, avlanma, kirlilik ve düzensiz turizm gibi etmenlerden arınmış bir çevre hakkı tanıyor. Hükümet bu yasanın diğer ölkelerde de tehdit altında olan hayvanların koruma altına alınması için teşvik edici olacağını umuyor.

Ölümcül Sıcaklar Geliyor



Bilim insanları, küresel ısınmayı kısıtlamaya yönelik politikaların uygulanmaması durumunda yaşanacak her 0,1 °C ısınmanın 140 milyon insanın ölümcül sıcaklara maruz kalacağı anlamına geldiğini belirtiyor. Uzun süreli sıcaklıklar ölüm oranlarını artıracak, bulaşıcı hastalıkları artıracak, işgücü verimini düşürecek ve hasatların azalmasına neden olacaktır. Hindistan, Nijerya, Endonezya ve Filipinler gibi yüksek nüfuslu ölkeler ölümcül sıcaklıklardan daha çok etkileneceklerdir.

Asya'da Sıcaklık Rekoru Kırıldı

Mayıs ayında 44,1 °C sıcaklığa ulaşan Vietnam sıcaklık rekorları kırdı. Nisan ayında diğer Asya ülkelerinde de benzer rekor sıcaklıklar görüldü. Tayland 44,6°C ulaşmış, Bangladeş'te ise bazı bölgelerde sıcaklıkların normalin 4°C üstünde olduğu kaydedilmişti. Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan **Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC)** raporunda küresel ısınmadaki artışların birden çok ve eş zamanlı tehlikeyi yoğunlaştıracığı söylenmişti.



Göller Kuruyor

Dünyada bulunan göllerin birçoğu son 30 yılda 22 gigaton su kaybederek küçüldü. Sciene dergisinde yayımlanan araştırmada doğal göllerdeki su kaybının %56'sının küresel ısınma ve insan tüketiminden kaynaklandığı söylendi. En büyük iç su kütlesi olan Hazar Denizi daralarak doğal göl hacmindeki düşüşün %71'ini, toplam su kaybının ise %49'unu oluşturdu.

Plastik Anlaşması İmzalanıyor

Paris'te 175 ülkenin ve STK'ların katılımıyla yapılan müzakerelerde, plastik kirliliğini sonlandırmayı hedefleyen uluslararası bir anlaşma oluşturulmasına karar verildi. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), bu anlaşmanın taslağını Kasım 2023'e kadar hazırlamayı kararlaştırdı. Bu anlaşma ile plastik ürünlerin üretimden dönüşüme kadar olan sürecinin kontrol altına alınması ve çevre kirliliğinin önlenmesi amaçlanıyor.



Çöpe Atık Göndermeyen



İlk Etkinlik

2026 yılında yapılacak UEFA Şampiyonlar Ligi Finali'nin çöpe atık gönderilmeyen ilk organizasyon olması için çalışmalara başlandı. Çevre üstündeki etkinin azaltılmasını ve kaynak verimliliğinin artırılmasını amaçlayan UEFA, "azalt, tekrar kullan ve geri dönüştür" yaklaşımını benimsiyor.

Etkinlikte, biyolojik olarak çözünebilir, plastik içermeyen ve tamamen geri dönüştürülebilir fiber bardaklar ile plastik tüketiminin engellenmesi, depozito sistemi ile de atıkların toplanması hedefleniyor. Toplanan atıkların uygun şekillerde ayrıştırılmasını sağlayacak 220 adet geri dönüşüm kutusunun da stada yerleştirilmesi planlanıyor.

Coldplay'den Sürdürülebilirlik Taahhüdü

Coldplay, turnelerinde sürdürülebilirliği ve düşük karbon emisyon salımını sağlayabilmek adına çalışmalara başladı. Grup, önceki turlarına (2016-2017) göre turun doğrudan emisyonlarını %50'den fazla azaltmayı taahhüt etti. Turun sahip olacağı karbon ayak izini azaltmak içinse; ağaçlandırma, insan müdahalesi sonucu zarar görmüş ekosistemleri eski haline kavuşturma ve koruma, toprak yenileme, karbon yakalama ve depolama ve yenilenebilir enerjiye dayalı projeler desteklenecek. Bu taahhüdün bir parçası olarak tur, satılan her bilet için bir ağaç dikme sözü vererek milyonlarca yeni ağacın dikilmesini ve ömür boyu korunmasını destekliyor.

Grup turnenin planlanmasında Sıfır-Atık olarak ilerliyor. Sahneler, turun sonunda uygun şekilde yeniden kullanılabilen veya geri dönüştürülebilir hafif ve düşük karbonlu malzemelerin bir kombinasyonundan inşa ediliyor. Gösterinin bir parçası olarak izleyicilerin taktığı yeniden kullanılabilir LED bileklikler bile %100 kompostlanabilir, bitki bazlı malzemelerden yapılıyor.



Kadınların

Sürdürülebilir Tüketim ve Üretimdeki Değeri

APEC Kadın Liderlik Forumu yayımladığı “**Kadınların Sürdürülebilir Tüketim ve Üretimdeki Değerinin Gözlemi**” adlı raporunda; kadınların, sürdürülebilirlik konusundaki anlayışlarını hafife aldıklarını ancak çevresel, sosyal ve yönetimsel (ESG) hedeflerine öncelik verdikleri ortaya konuldu. Raporda, kadınların hem üretici hem de tüketici olarak sürdürülebilirliği ilerletmedeki rolü incelendi.



Sorumlu tüketim konusunda, kadınların “çevre dostu” olmayı erkeklere kıyasla daha yüksek bir öncelik olarak değerlendirdiği görüldü.

Ülkeler Küresel Isınma

ile Nasıl Mücadele Ediyor?

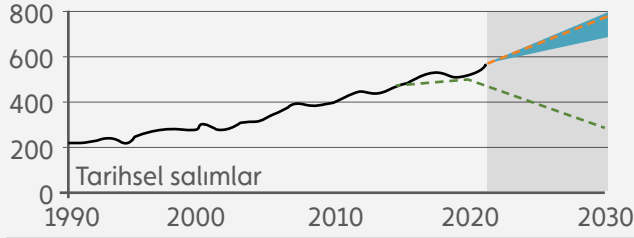
İklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için çaba gösteren ülkeler, her yıl sera gazı salımlarını sınırlamak için taahhütlerde bulunuyor ancak dünya hala ısınmaya devam ediyor. Sıcaklık artışıyla birlikte, sıcak hava dalgaları, yangınlar ve seller gibi yıkıcı doğal olaylar daha sık ve daha güçlü bir şekilde meydana geliyor.

Bilim insanları, küresel ısınmanın 1,5 derecelik sınırının büyük olasılıkla önümüzdeki beş yıl içinde aşılacağını açıkladı.

Bugünün en önemli sorusu, küresel ısınmayı 1,5 dereceyle sınırlayıp sınırlayamayacağımız. Bu hedefi gerçekleştirmek için daha kapsamlı ve etkili önlemler alınması gerekiyor. İklim değişikliğiyle mücadele etmek için küresel iş birliği ve koordinasyon büyük bir önem taşıyor. Bonn İklim Konferansı'nda bir araya gelen ülkeler, Birleşmiş Milletler'in düzenlediği 30 Kasım - 12 Aralık 2023 tarihleri arasında düzenlenecek olan büyük iklim konferansı COP28 öncesinde vaatlerini paylaştı.



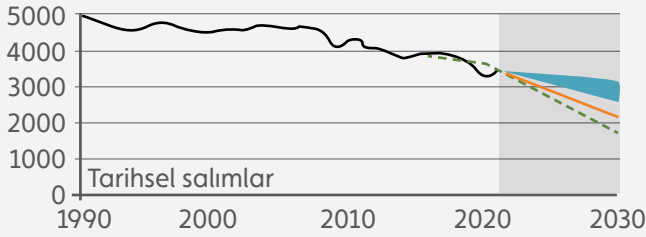
Mevcut politikalar Vaatler
Isınmanın 1,5 dereceyle sınırlandırılması için yapılması gereken



Kaynak: Climate Action Tracker, Mayıs 2023 **B B C**

Türkiye mevcut politikaları ile, sera gazı salımlarını sınırlandırma vadini 2030 yılına kadar tutma yolunda fakat bu vaat küresel ısınmayı 1,5 dereceyle sınırlandırma hedefleri ile uyum sağlamıyor.

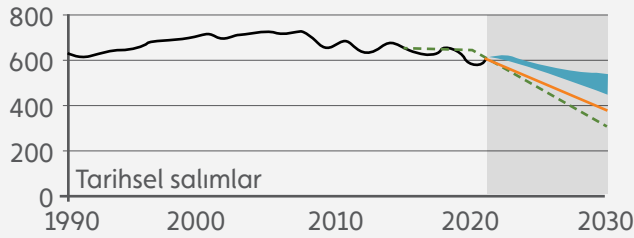
Mevcut politikalar Vaatler
Isınmanın 1,5 dereceyle sınırlandırılması için yapılması gereken



Kaynak: Climate Action Tracker, Mayıs 2023 **B B C**

Avrupa Birliği, salınım sınırlandırma vadini 2030 yılına kadar tutma yolunda gözüküyor. Ayrıca küresel ısınmayı 1,5 derece ile sınırlandırma hedefiyle de uyumlu ilerlemiyor.

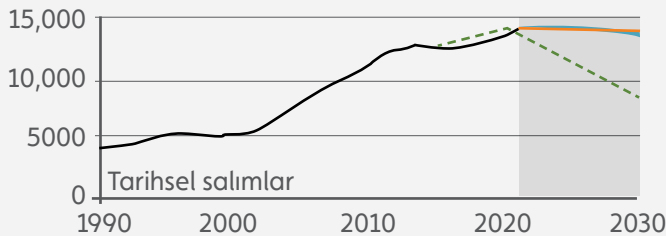
Mevcut politikalar Vaatler
Isınmanın 1,5 dereceyle sınırlandırılması için yapılması gereken



Kaynak: Climate Action Tracker, Mayıs 2023 **B B C**

Amerika Birleşik Devletleri, emisyonlarda Avrupa Birliği'nin de önünde olduğu halde, salınım sınırlandırma vadini 2030 yılına kadar tutma yolunda gözüküyor, küresel ısınmayı 1,5 derece ile sınırlandırma hedefiyle de uyumlu ilerlemiyor.

Mevcut politikalar Vaatler
Isınmanın 1,5 dereceyle sınırlandırılması için yapılması gereken



Kaynak: Climate Action Tracker, Mayıs 2023 **B B C**

Çin bütün ülkeler arasında en yüksek sera gazı salınım miktarına sahip. Ülke mevcut politikaları ile salınım sınırlandırma vadini 2030 yılına kadar tutma yolunda gözüküyor fakat bu vaat küresel ısınmayı 1,5 dereceyle sınırlandırma hedefiyle uyumlu değil.

Sürdürülebilir Yönetişim ve Sürdürülebilirlik Komitemiz

Sürdürülebilir yönetim, çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerine dayanan etkili bir yönetim ve karar alma sürecidir. Sürdürülebilir yönetimde, kamu kurumları, özel sektör şirketleri, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşlar iş birliği içinde çalışarak toplumsal sorunları ele alır ve sürdürülebilir bir gelecek için stratejik çözümler geliştirir.

Sürdürülebilir yönetim, çevresel kaynakların korunması, iklim değişikliğiyle mücadele, sosyal adaletin sağlanması, ekonomik büyüme ve refahın sürdürülmesi gibi sürdürülebilirlik hedeflerine odaklanır. Karar alma süreçlerinde bilimsel verilere dayanma, toplumsal cinsiyet eşitliği, yoksullukla mücadele gibi ilkelere önem verir.

Sürdürülebilir yönetim, insanların yaşam kalitesini iyileştirmek ve gelecek nesiller için daha iyi bir dünya yaratmak amacıyla yönetim süreçlerini dönüştürmeyi hedefler.

İyi kurumsal yönetimi sağlamak için şeffaflık, hesap verebilirlik, sorumluluk, adalet ve eşitlik olmak üzere dört temel ilke önem taşır. Kurumsal yönetim ile sürdürülebilirliğin sağlanmasında bu ilkelere uygun iş birliği dikkate alınmalıdır. Bu ilkelere uygun yapılanmanın yanı sıra, işletmelerde iç kontrol sisteminin kurulması ve denetim faaliyetlerinin entegre bir şekilde yürütülmesi de işlerin sürdürülebilirliğini sağlamak için önemlidir.

Bizler de sürdürülebilir yönetişimi sağlamak adına üst yönetimin onayıyla Sürdürülebilirlik Komitemizi kurduk.

Genel Müdürümüz, Genel Müdür Yardımcılarımız, Sürdürülebilirlik ve İş Güvenliği Müdürümüz ve Sürdürülebilirlik Yöneticimizden oluşan Sürdürülebilirlik Komitemiz; şirketimizin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetişim (ESG) alanlarındaki sürdürülebilirlik stratejisini belirleme, sürdürülebilirlik alanındaki politika, hedef ve uygulama planlarını oluşturarak yürütme, izleme, denetleme, gözden geçirme ve geliştirme görevlerini yerine getirecek ve Yönetim Kurulu'nu gereken durumlarda bilgilendirecektir.



Dünya Çevre Günü ve Plastik Kirliliğine Çözüm

Dünya Çevre Günü, bu yıl "Plastik Kirliliğine Çözüm" teması ile kutlanıyor. Bu sene 50.'si düzenlenecek Dünya Çevre Günü etkinlikleri öncesinde **Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) rapor** yayımlayarak, küresel çapta plastik kirliliğinin önlenmesi için çözüm önerileri sundu. 2040 yılına kadar plastik kirliliğinin büyük ölçüde azaltılabilmesi adına gereksiz plastik üretiminin durdurulmasını söyleyen raporun devamında 3 aşamalı bir plan önerisinde bulunuyor.

Rapora göre, tekrar doldurulabilir şişeler ve depozito uygulamaları ile plastik ürünler tekrar kullanılırsa 2040'a kadar kirliliğin %30 azaltılabilir. Geri dönüşümün daha karlı ve uygulanabilir hale gelmesi durumunda ise geri dönüştürülebilir plastik oranı %21'den %50'ye çıkarılabilir. Plastik ambalaj gibi ürünlerin yerine kağıt veya geri dönüştürülebilir malzemelerin kullanılmasıyla plastik kirliliğinde %17'lik bir azalma sağlanabilir.

Bugün, dünya genelinde plastik atık sorununun etkili bir şekilde yönetildiğini söylemek maalesef mümkün değil. Çünkü yüzlerce hatta binlerce farklı türdeki plastiğin sadece çok az bir kısmı verimli bir şekilde geri dönüştürülebiliyor. Atıkların önemli bir bölümü toplanamıyor ve toplanan atıkların büyük bir kısmı ya yakılıyor ya da depolama sahalarında biriktiriliyor. Plastiklerin yakılması, çevreye ve sağlığa zararlı gazların ve mikroplastiklerin (5 milimetreden daha küçük plastik parçacıklarının) atmosfere yayılmasına neden oluyor. Ayrıca, depolama sahalarında bekletilen atıkların sızdığı zararlı kimyasal maddeler içme suyunu kirletiyor.

Yıllık küresel plastik üretimi 20 yılda iki kattan fazla artarak 460 milyon tona ulaştı. Gerekli tedbirlerin alınmadığı durumda plastik kirliliğinin 2060'a kadar üç kat artması öngörülüyor.

Plastik kirliliğinin bu oranda devam etmesi halinde 2050 yılına gelindiğinde okyanuslarda balıklardan daha çok plastik bulunacağı tahmin ediliyor.

Bu sorunla mücadele etmek için atık yönetimine ve geri dönüşüm sistemlerine yatırım yapılması, plastik kullanımının azaltılması, yeniden kullanılabilir ürünlerin tercih edilmesi ve bilinçli tüketim alışkanlıklarının geliştirilmesi gerekiyor. Ayrıca, plastik atık sorununun küresel bir sorun olduğunu anlamalı ve uluslararası iş birliği ile çözüm yolları bulmalıyız.

Her birimizin, plastik atıkları azaltmak için bireysel olarak yapabileceği adımlar da var;



- Plastik poşetler yerine kanvas veya bez torbalar kullanabiliriz.
- Tek kullanımlık plastik ürünler yerine tekrar kullanılabilir alternatiflere yönelebiliriz.
- Geri dönüşüm atıklarını doğru bir şekilde ayırabiliriz.
- Gerçekten ihtiyacımız olmayan ürünleri satın almayabiliriz.
- Bilinçli alışveriş tercihleri yapabiliriz.

Bu küçük adımların birleşmesi, büyük bir değişim yaratabilir ve plastik atık sorununu azaltmada önemli bir etkiye sahip olabilir.



Küresel Cinsiyet Farkı Raporu

2023

Dünya Ekonomik Forumu'nun yayımladığı rapora göre, cinsiyet eşitsizliğini gidermek için sağlanan ilerlemenin hızı geçmiş yıllara göre büyük ölçüde yavaşladı. Raporda 146 ülkede "ekonomik katılım ve fırsat", "eğitimsel kazanımlar", "sağlık ve hayatta kalma" ve "siyasi yetkilendirme" olmak üzere 4 temel alanda cinsiyet eşitsizliğinin değişimi ölçüldü.

Ekonomik Katılım ve Fırsat

Tahmini kazanılmış gelir

Benzer iş için ücret eşitliği

Profesyoneller ve teknik işçiler

İşgücüne katılım oranı

Yasa yapıcılar, üst düzey yöneticiler ve yetkililer

Siyasi Yetkilendirme

Kadın/Erkek devlet başkanlığı yapılan yıllar (son 50)

Bakanlık pozisyonlarındaki kadınlar

Parlamentodaki kadınlar

Küresel Cinsiyet Farkı Nasıl Hesaplanıyor?

Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi puanları hesaplanırken bu parametreler dikkate alınmaktadır.

Eğitimsel Kazanımlar

Yüksek öğretim kaydı

İlköğretim kaydı

Ortaöğretim kaydı

Okuma yazma oranı

Sağlık ve Hayatta Kalma

Doğumda cinsiyet oranı

Sağlıklı yaşam beklentisi

Küresel Cinsiyet Farkı, 2022 yılına göre sadece %0,3 kapandı. Dünya Ekonomik Forumu'nun raporu yayımlamaya başladığı 2006 yılından beri cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında sadece %4,1 iyileşme kaydedildi. Cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesine yönelik ilerlemenin mevcut hızda devam etmesi durumunda farkın ancak 2154'te, yani 131 yıl içinde kapanabileceği tespit edildi.

Dünyada hiçbir ülkede cinsiyet eşitliği %100 sağlanamamış olsa da İzlanda %91,2 ile 146 ülke arasından ilk sırada yer aldı ve üst üste 14 yıldır en yüksek oranın görüldüğü ülke oldu. Afganistan %40 ile cinsiyet eşitliğinin en düşük ölçüldüğü ülke olurken, %57 ile Çad, Cezayir, İran ve Pakistan listenin en altlarında yer aldı.

Türkiye %63,8 ile cinsiyet eşitliğinde 129. sırada yer aldı.

Etsiz Pazartesi Akımı (Meatless Monday)

Tarım (özellikle hayvancılık) ve diyet (yani et ve süt ürünleri yemek), gelişen dünyamızda giderek daha büyük emisyon kaynakları haline gelmektedir. Gıda üretimi ile sera gazlarının artışı arasında tartışılmaz bağlantılar bulunmaktadır ve küresel emisyonların dörtte birinden fazlası (%25 ila 30) gıda sistemimizden kaynaklanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'ne (FAO) göre, hayvancılık tüm insan kaynaklı emisyonların %14,5'ini oluşturmaktadır (yılda 7,1 gigaton CO₂ eşdeğeri). FAO, et ve süt için yetiştirilen ineklerin, diğer canlılara göre daha fazla emisyonla sorumlu olduğunu ve hayvancılık emisyonlarının yaklaşık %65'ini oluşturduğunu söylemektedir. Dünya genelinde "Meat Free Monday" veya "Meatless Monday" olarak bilinen hareket, ilk kez 2. Dünya Savaşı sırasında Amerika'da ortaya çıkmıştır ve küresel ısınmanın etkilerini azaltmak amacıyla tekrar gündemde gelmiştir. "Meat Free Monday" akımı, 40'tan fazla ülkede destek görmektedir.

San Francisco, Miami, Los Angeles, Sao Paulo gibi şehirler de bu anlayışı destekleyen ve eylem alan şehirler arasında yer almaktadır. Örneğin, New York eyaleti geçtiğimiz yıl okullarda "Meatless Monday"yi yasal olarak zorunlu kılmaya başlamıştır.

Etsiz Pazartesi hareketiyle, haftada sadece bir gün et tüketmeyerek aşağıdaki faktörlere etki edebilirsiniz:

- Sera gazı salımının kontrol altına alınmasına katkı sağlayabilirsiniz.
- Küresel ısınmayı azaltmaya yardımcı olabilirsiniz.
- Hayvansal protein üretimi için kullanılan enerjinin azalmasına katkıda bulunabilirsiniz.
- Tarım alanlarının korunmasına ve su tüketiminin azaltılmasına destek olabilirsiniz.

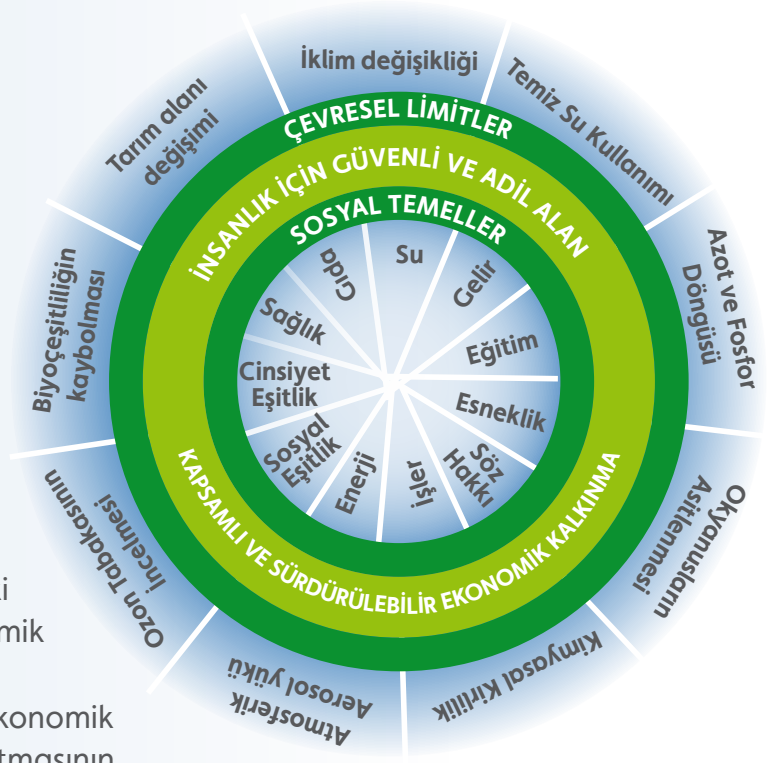
Bir yıl boyunca haftada bir gün et tüketmemek;
789 küvet dolusu suyu kurtarmaya, 2,9 tenis kortu
büyüklüğünde ormanı korumaya veya 698
km'lik araba yolculuğuna eşdeğer miktarda
sera gazı tasarrufu sağlamaya eşdeğerdir.

Etsiz Pazartesi'ye sağladığınız etkiyi, <https://www.meatfreemondays.com/>
web sitesinde bulunan hesaplayıcı aracılığıyla hesaplayabilirsiniz.



Donut Ekonomisi Nedir?

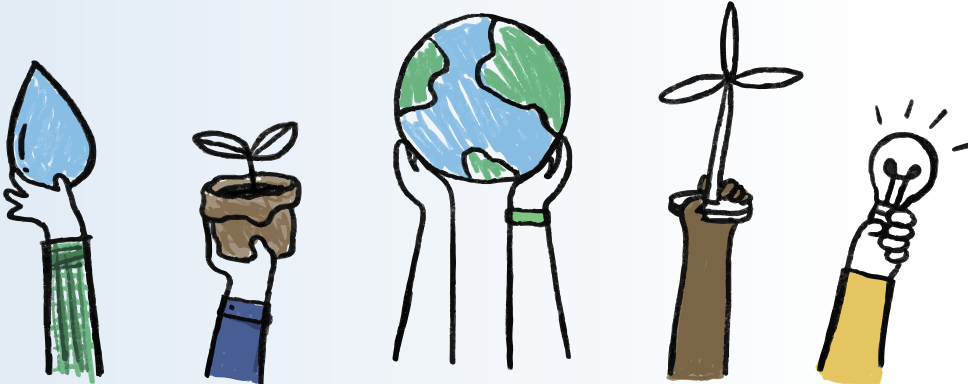
Donut ekonomik modeli, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal adalet arasındaki dengeyi yakalamayı hedefleyen bir ekonomik modeldir. İngiliz ekonomist Kate Raworth tarafından geliştirilen bu model, mevcut ekonomik sistemlerin büyümesinin ve eşitsizliklerin artmasının sürdürülemez olduğunu öne sürer.



Donut ekonomik modeli, bir donut şekli gibi görünen bir grafikte temsil edilir. İç halka, insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak için gereken asgari sosyal öğeleri (beslenme, su, sağlık, eğitim vb.) temsil eder. Dış halka ise gezegenin doğal kaynakları ve çevre sınırlarını (iklim değişikliği, su kullanımı, biyolojik çeşitlilik vb.) gösterir.

Donutun iç kısmı, insanların temel ihtiyaçlarının karşılandığı ve sosyal adaletin sağlandığı "iyilik" bölgesidir. Donutun dış kısmı ise çevresel sınırların aşıldığı ve kaynakların aşırı kullanıldığı "sürdürülemezlik" bölgesidir. Donutun iç ve dış halkalarının kesiştiği nokta ise sürdürülebilir ve adil bir ekonomiyi temsil eder.

Bu modelde, insanların ihtiyaçlarının karşılanması ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi hedeflenirken, doğal kaynakların aşırı kullanımı ve çevresel tahribat önlenmeye çalışılır. Ayrıca, sosyal eşitsizliklerin azaltılması ve toplumun tüm bireylerine adil bir şekilde fırsat sağlanması da önemli unsurlardır. Donut ekonomik modeli, politika yapımcılar ve karar vericiler için bir rehberlik sağlayarak daha sürdürülebilir bir geleceğin mümkün olduğunu göstermeyi hedefler.



Donut Ekonomisi Nedir?

**8 İNSANA YAKIŞIR İŞ
VE EKONOMİK BÜYÜME**



Sürdürülebilir Kalkınma Amaç 8

**İnsana Yakışır İş ve Ekonomik
Büyüme Nedir?**

Amaç 8, küresel ekonomik büyümenin, üretken istihdamın ve insanların işgücüne katılımının sürdürülebilir olmasını hedefler. Ayrıca sürdürülebilir ekonomik büyüme, yüksek üretkenlik, teknolojik yenilikçilik ve işgücü verimliliği gibi faktörleri desteklerken, işsizlik oranlarını azaltmayı ve dezavantajlı gruplara yönelik iş imkanlarını artırmayı hedefler.

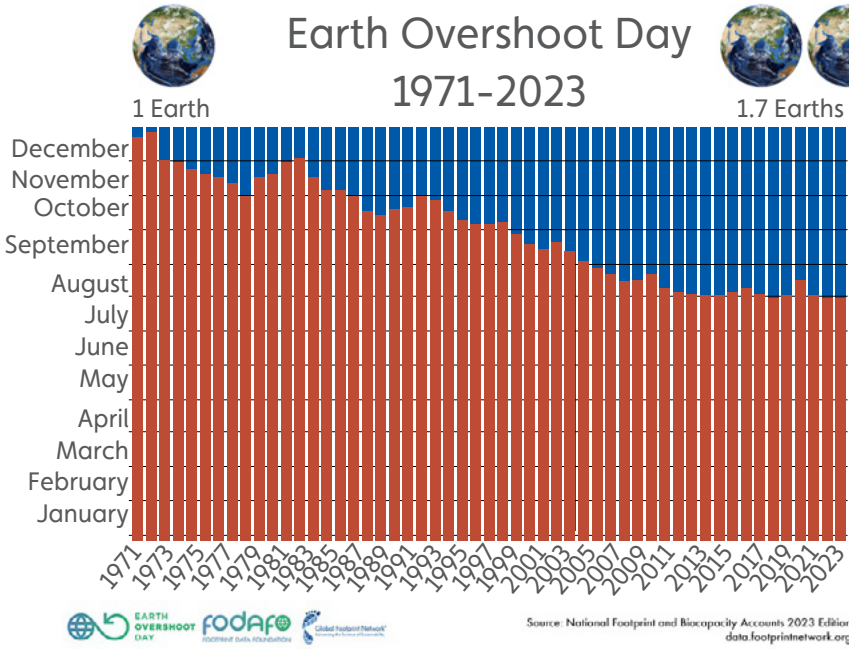
Sürdürülebilir ekonomik büyüme, kaynakların verimli kullanılmasını, çevresel etkilerin azaltılmasını ve gelecek nesillere kaynakları koruyarak aktarılmasını hedefler. Bu, ekonomik büyümenin uzun vadede devam etmesini sağlar ve doğal kaynak tükenmesi veya çevresel sorunların yol açabileceği olumsuz etkileri önler.

Bu hedef, adil ve sürdürülebilir bir ekonomik büyüme ile istihdamın teşvik edilmesini, gelir eşitsizliklerinin azaltılmasını ve insana yakışır çalışma koşullarının sağlanmasını amaçlar.



Limit Aşım Günü

Küresel Limit Aşım Günü, dünyanın bize sunduğu bir yıllık doğal kaynakları tükettiğimiz gündür. Dünya üzerindeki yenilenebilir kaynaklar ile insanların bu kaynaklara yönelik talebini değerlendiren araştırmalar yürüten Küresel Ayak İzi Ağı'nın (Global Footprint Network) verileri, dünyamızın bize sunduğu 1 yıllık doğal kaynakları Türkiye'de bu yıl 22 Haziran itibariyle tükettiğimizi gösterdi. Bu tarih, 2022 yılındaki tarihin bir ay öncesi. Dünya Limit Aşım günü ise 2 Ağustos olarak belirlendi. Yani Türkiye kaynaklarını dünya ortalamasından 40 gün önce tüketti.



22 Haziran 2023 tarihinden itibaren 2023 yılı için bize ayrılan doğal kaynakların sonuna geldik.

Bugünden itibaren, dünyanın yıl içinde yenilenebilir kapasitesinden fazlasını tüketmeye başlayacağız. Yarım yüzyıldır süregelen limit aşımı sonunda gezegenimize 19 yıllık ekolojik kaynak borçlandık. Bu aşırı borçlanmanın en belirgin sonuçları, bozulan ekosistemler, atmosferde biriken sera gazları ve etkisini her geçen gün daha fazla hissettiren iklim krizi olarak karşımıza çıkıyor.

İnsanlığın, mevcut yaşam tarzını sürdürüebilmek için 1,7 gezegene ihtiyacı var!

Küçük değişikliklerle Limit Aşım tarihini öteleyebiliriz. Küresel Ayak İzi Ağı hesaplamalarına göre alınabilecek en etkili önlemlerden biri otomobil kullanımını azaltmak. Otomobil kullanımı kaynaklı karbon ayak izi %50 azaltılıp, bu mesafenin üçte biri toplu taşıma, kalanı da yürüyerek veya bisikletle kat edilirse Dünya Limit Aşım Günü 13 gün ötelenebilir. Tüm dünyada gıda israfı yarı yarıya azaltılırsa Limit Aşım Günü 13 gün daha ileri kaydırılabilir. Tüm dünyada 350 milyon hektar orman alanı geri kazanılırsa bu tarihi 8 gün erteleyebiliriz.

Dünya Limit Aşım Günü'nü her yıl 6 gün geciktirebilirsek, 2050 yılından önce tek bir gezegenin kaynakları ile yetinebilir noktaya gelebiliriz. IPCC'nin (Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli) küresel ısınmayı 1,5°C ile sınırlamaya yönelik senaryosuna uymak için ise, limit aşım tarihini, her yıl 10 gün ileri kaydırmamız yeterli.

Küresel Limit Aşım Günü, insanlığın doğal kaynakları tüketme hızının sürdürülemez bir noktaya ulaştığını ve gelecek nesiller için bir tehlike oluşturduğunu hatırlatıyor. Bu tarihi farkındalıkla karşılayarak, sürdürülebilirlik ve doğal kaynak yönetimi konularında daha fazla çalışmaya ve eyleme geçmeye ihtiyacımız var. Bireyler, kurumlar ve hükümetler arasında iş birliği yaparak, doğal kaynakları koruma ve verimli kullanma için sürdürülebilir bir gelecek inşa etme çabalarını artırmalıyız. Küresel Limit Aşım Günü, bize doğanın sınırlarını zorlamadan yaşamamız gerektiğini hatırlatıyor ve bu çağrıya kulak vermeliyiz.





Kaynaklar

1. <https://www.ctvnews.ca/climate-and-environment/two-species-are-in-danger-of-local-extinction-as-wildfires-spread-across-canada-1.6435346>
2. <https://yesilgazete.org/ispanyadaki-orman-yanginlari-uc-haftadir-devam-ediyor/>
3. <http://www.surdurulebilirlikalkinma.gov.tr/wp-content/uploads/2021/02/SKA-ve-Gostergeleri-Kapak-Birlestirilmis.pdf>
4. <https://yesilgazete.org/suriyenin-copu-de-mersine-geliyor/>
5. { HOŞ GELDİNİZ } TMMOB Çevre Mühendisleri Odası (cmo.org.tr)
6. <https://yesilgazete.org/kaliforniya-sahillerinin-yuzde-70i-yuzyilin-sonuna-kadar-yok-olabilir/>
7. <https://www.euronews.com/green/2023/05/26/turtle-power-panama-gives-legal-rights-to-sea-turtles-protecting-against-pollution-and-poa#:~:text=Citizens%20can%20now%20be%20the,passage%20in%20a%20healthy%20environment.>
8. Quantifying the human cost of global warming | Nature Sustainability
9. <https://yesilgazete.org/kullandigimiz-tum-sekerlerde-mikroplastik-cikti/>
10. <https://yesilgazete.org/izmit-korfezindeki-her-10-baliktan-dordunde-mikroplastik-tespit-edildi/>
11. Satellites reveal widespread decline in global lake water storage | Science
12. <https://wedocs.unep.org/xmlui/bitstream/handle/20.500.11822/34948/MPN.pdf>
13. <https://www.cbd.int/gbo/gbo5/publication/gbo-5-en.pdf>
14. <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/21-yuzyilin-cevre-sorunu-plastik-kirliligi>
15. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-65822968>
16. <https://www.ekoIQ.com/kuresel-plastik-anlasmasinin-taslagi-2023e-kadar-hazirlanacak/>
17. <https://www.ekoIQ.com/2026daki-uefa-finali-cope-atik-gondermeyen-ilk-etkinlik-olacak/>
18. <https://sustainability.coldplay.com/>
19. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mufad/issue/64484/982425>
20. <https://pozitifomlet.com/etsiz-pazartesi-meatless-monday-akimi-nedir-nasil-ortaya-cikti/>
21. <https://sustainabilitymag.com/articles/women-underestimate-their-knowledge-of-sustainability>
22. Raworth, K. (2012). A Safe and Just Space for Humanity: Can we live within the doughnut?
23. <https://www.wwf.org.tr/?12540/Limit-Asim-Gunu>
24. Wolf, M. J., Emerson, J. W., Esty, D. C., de Sherbinin, A., Wendling, Z. A., et al. (2022). 2022 Environmental Performance Index. New Haven, CT: Yale Center for Environmental Law & Policy. epi.yale.edu
25. UPDATE: Canadian Wildfire 2023 Impact | Racine County Eye
26. Türkiye Limit Aşım Günü Geldi (eskisehir.edu.tr)
27. How Many CO₂ Emissions Does The Meat Industry Actually Produce? (plantbasednews.org)

TEKNOSA



**Yorum ve önerileriniz için:
surdurulebilirlik@teknosa.com**